

Bakó Boglárka

„Cigányt a színéről...”

Ez a történet Luluról, a kislányról, Laliról, a kisleányról, egy tanárról, egy anyáról és egy családsegítőről szól. Meg az előítéletekről, amelyek mindenkinek megnehezítik az életét.

Lulu, a kislány, harmadik osztályos, majdnem kitűnő tanuló, nagyszájú, életvidám gyerek. Az iskolában sikeres, jó feje van, könnyen tanul, szorgalmas és céltudatos. Örömmel tanul a tanodában is. Mindig ott van, soha nem késik, komoly arccal szedegeti elő a tankönyveit és pontosan körvonalazza, hogy miben kell neki segíteni. Az iskolában szeretik, sok barátja van, a tanároknak nincs vele problémája. Ő az osztály egyik „jó tanulója”.

Egy nap az édesanyja jön a tanodába, Lulu nem. Anya sápadt a dühtől, a kislány egyik osztálytársa, Lali, a kisleány „lebüdöscigányozta” Lulut, s az osztálytársak - senki nem akarván lemaradni - elkezdtek kiközösíteni. Egyik kis társa sem ült mellé az ebédlőben, az udvaron egyedül álldogált, a gyerekek súgtak-búgtak a háta mögött, „így cigány, úgy cigány”. A kislány sírva ment haza, nem volt hajlandó tanulni, s másnap nem akart iskolába menni. És anya engedte, hogy ne menjen, de ő maga viszont bement, kérdőre vonta a tanárt, hogy miért is nem tesz semmit ilyenkor. Nem tud róla? Nem látja, nem hallja, hogy mi történik az egyik tanítványával?

A tanárnő látszólag nem szembesült az esettel, ám mindent megígért, miután megtudta a történeteket. Beszélgető-kört szervezett az osztályban, felhívta a figyelmet a különbözőség, a sokféleség hasznára. Lulu újra elkezdett iskolába járni, s már-már úgy tűnt, megoldódott a probléma, amikor Lali, a kisleány, egy nap fejbe vágta, meglökdöste a kislányt, s közölte vele: *„A cigányt a színéről, a zsidót a szagáról ismerem meg!”*

Az édesanya kétségbeesett, újra berohant az iskolába. Ám ekkor már nem volt egyedül, hiszen kiderült, hogy nemcsak Lulu szenved Lalitól, a kisleánytól, hanem több osztálytársa is, akiről ő feltételezi, hogy „zsidó”, hogy „cigány” vagy csak „olyan”. Végül iskolai fegyelmi tárgyalásba torkollott a dolog, a sértett gyerekek szüleinek kérésére nyílt „tárgyaláson” lehetett a vádakkal szembesíteni Lalit, a kisleányt.

Lulu édesanyja is ott volt a tárgyalás napján, jóval hamarabb érkezett, mint a többi szülő. Amikor belépett, megpillantotta Lalinak, a kisleányt az édesanyját a sarokban. Gyorsan döntött, odalépett hozzá, mert beszélni akart vele. *„Nagyon sajnállok,*

„hogyan ilyen fiút neveltél!” kezdte, „mi lesz így veled, szerinted? Ennyi gyűlölködéssel előbb vagy utóbb megjárja, valaki megunja és megveri. S látod, az iskolában is baja van...”, és folytatta lelkesen, mert meg akarta győzni, meg akarta változtatni a szülőt, mert azt gondolta, ő tehet róla, hogy Lali ilyen kisfiú lett. A másik édesanya nem mondott semmit, nem válaszolt, igyekezett elhúzódnival tőle, nem is nézett rá. Ám Lulu édesanyja nem hagyta magát, és csak mondta, mondta a magáét, hiszen sokszor átgondolta ezt már, sokszor megfogalmazott és kifejtett véleménye volt ez; hogy nem a bőrszín számít, hanem az, amit az ember letesz az asztalra. Hogy a tanulás mindenkit egyenlővé tesz, sőt a jó tanulás kiemel, értéket ad, és csak ez számít.

Ekkor érkezett meg a helyi szociális osztály alkalmazottja, aki szintén a fegyelmi tárgyalásra jött. Egy ideig figyelte őket, majd határozottan odalépett hozzájuk, s Lulu édesanyjához fordulva azt mondta: „Nehogy balhézzon itt! Nehogy elkezdjen verekedni!” S Lulu édesanyja csak dadogott a döbbenettől, hiszen ő még a hangját sem emelte meg, próbálta magyarázni, hogy „ő jót akart, s még ő, aki...” Aztán nem mondott többet semmit, szégyenkezve elfordult, és bement a terembe. A fegyelmi tárgyalás alatt csendben ült.

„Látod”, mondta nekem a tanodában másnap, „hiába minden, akkor is hozzám jött oda, mert én feketébb vagyok. Mindegy, hogy nem tettem semmit, mindegy hogy csak beszéltem. A cigány az cigány.” „Csak jót akart talán”, próbáltam menteni valahogy a helyzetet, „nem akarta, hogy baj legyen”. „Milyen baj?”, nézett rám szemrehányóan Lulu édesanyja, „mondd meg nekem, milyen baj? Gondolod, hogy ott nekiestem volna, leálltam volna veled verekedni? Tényleg te is ezt gondolod rólam?!”

Zavartan hallgattam persze, hogy nem gondolom, én nem. De az a szociális munkás, aki a sarokba húzódnó egyik anyát és erőteljesen érvelő másik anyát látta? Aki azt látta, hogy egy „cigány” és egy „nem cigány” vitatkozik? Aki azt gondolja, hogy a cigányok...?

Lehet, hogy a szociális osztály munkatársa tényleg jót akart: elejét venni egy esetleges konfliktusnak, de hibát követett el, nagy hibát. Utólag lehet, hogy ő is látta ezt, mégis mindezzel újabb éket vert a „mi” és a „ti” közé.

Mert az előítéletek mindenkinek megnehezítik az életét, Lulunak a kislánynak, Lalinak, a kisfiúnak, a tanárnak, az anyának és a családsegítőnek is.